

K. J. Prunskis

Kaip Mirė Nemirtingieji

Kazys Perkus, M. D.

4022 Beau Brummel Drive
Sleepy Hollow, Dundee, Ill. 60418

Chicago — — — — — 1941

A-143

Išleido Liet. R. K. Šv. Kazimiero kapinių
direkcija.

Išspausdino "Draugas" 2334 S. Oakley Ave.,
Chicago, Illinois

Išspausdinta 12,000 egz.

KU biblioteka

093000256669

P 3846

Kaip mirė nemirtingieji

Gyvenimas yra ne kas kitas, kaip bėgimas į mirtį, — bėgimas, kurio metu niekas negali nei akymirkai sustoti ar savo žingsnius sulėtinti.

Šv. Augustinas,
De civitate Dei 13, 10.

KAPAI — mirusiųjų miestas. Kapų vėlėna yra paslėpusi milijonus širdžių, kurios džiaugėsi gyvenimu, kurios mylėjo sau artimus žmones, bet kurios dabar baigia pavirsti vėl į žemę, į dulkes. Gerai, kad lankome mirusiųjų kapus, bet tų užgesusių mūsų mylimųjų atminimas teatrekia mūsų dėmesį į didžiąją ir neišvengiamąją tikrovę — mūsų pačių gyvenimo kelio pabaigą. Tikiu, kad mums bus naudinga arčiau pažinti, kaip šioje didžiojoje valandoje — atsiskyrimo momente laikėsi tos pasaulio garsenybės, kurių vardas ir atminimas nemirs per amžius.

PASKUTINĖS VALANDOS DIDŽIŲ MOKSLININKŲ IR KITŲ GARSENIBIŲ

— Kodėl astronomas pamilo mirtį. —
Prima l'anima, — pratarė Benediktas XV.
— Prezidentas, kurs atspėjo, kad bus nužudytas.

Vargu ar kuris žmogus yra tiek naudos padaręs žmonijai, kaip mokslininkas

Pasteuras, kurs išmokino kaip kovoti su ligų užkrėtomis, kaip gintis nuo pasiutimo ligos ir t. t. Pagerbiant jo didžius išradimus jo vardu net liko pavadintas būdas maisto produktus apsaugoti nuo bacilų, nuo gedimų — pasterizacija. Pasteras pasakojosi, kad mokslas tik sustiprinęs jo tikėjimą. Kai mirtis jį paguldė į patalą, kai prie jo lovos susirinko žmona, vaikai, burelis draugų ir mokinių, jis paėmė į rankas varinį kryželį, pridėjo prie lūpų ir taip laikydamas kalbėjo “Tikiu...”, kol lūpos atšalo.

*

Plačiai žinomas matematikas ir astronomas **A. Cauchy** prieš mirtį pratarė:

— Aš myliu gyvenimą dėl to, kad galiu ieškoti Dievo; aš myliu mirtį, dėl to, kad per ją randu Dievą”.

*

Kai didysis elektros srities specialistas, atradėjas **Ampėras** buvo arti mirties, jį aplankė draugas Arago. Matydamas ligonio pergyvenimus Arago paklausė, ar Ampėras nenorėtų, kad jam garsiai paskaitytų skyrelį iš Kristaus sekimo. Ampėras šypsodamasis pratarė:

— Nėra reikalo. Visą tą knygelę aš jau esu atmintinai išmokęs.”

Susigyvenimas su tomis Kristaus tiesomis mokslininkui buvo paguoda mirties patale.

✱

Kai garsusis taikos apaštalas **Benediktas XV** gulėjo mirties patale, kai gydytojai jam skubėjo pagelbėti, anas didysis popiežius pratarė:

— Prima l'anima. Pirma noriu sielą ap rūpinti šventais sakramentais.

✱

Neužmirštamą muziką, kompozitorius **Rosini**, pagarsėjęs savo kūriniumi "Stabat Mater" ruošėsi sutikti mirtį. Kunigas jį atlankęs užklausė:

— Maestro (taip šaukiami garsūs muzikai), ar tikite į Katalikų tikybą šventas tiesas?

— Gerbiamasis, žmogus, kurs sukūrė "Stabat Mater" (stovi Motina po kryžiumi) turi tikėjimą savo širdyje.

✱

Ozanas vardas dėl to liko šimtmečiams nemarus, kad jis labai atjautė biednuomenės skurdą ir suorganizavo, vėliau visame pasaulyje paplitusias, šv. Vincento a Paulio labdarybės draugijas. Kai artėjo Ozano mirties valanda, priėjęs prie lovos jo brolis ramindamas skatino pasitikėti Dievu. Ozanas atsakė:

— Ko gi aš turėčiau bijoti? Aš myliu Jį taip labai.

*

Visame kultūringame pasaulyje žinomas vardas Ekvadoriaus prezidentas **Barcia Moreno** ir jo šiurpus likimas. Savo atsidavimu tautai ir valstybei Garcia Moreno daug buvo nusipelnęs. Piliečiai reikšdami jam pasitikėjimą išrinko valstybės prezidentu. Bet jis buvo nuoširdus ir veiklus katalikas, kas nepatiko masonams. Garcia Moreno žinojo, kad jį rengiasi nužudyti. Prieš duodamas priesaiką Moreno parašė laišką popiežiui, prašydamas jo palaiminimo. Laiške be kitko pareiškė pasiryžimą dirbti nežiūrint kliūčių:

— Kokia gali būti man suteikta didesnė laimė, kaip dėl mūsų dieviško Išganytojaus kentėti paniekinimus ir šmeižtus. Bet dar didesnė laimė būtų, jei Jūsų, Šventasis Tėve, palaiminimas galėtų iš Dangaus išgauti man malonę, kad aš išliečiau kraują už Tą, kurs būdamas Dievu teikėsi prie stulpo ir ant kryžiaus išlieti iki paskutinio lašo savo kraują”.

Dar labiau pranašiškas laiškas buvo rašytas senam mokslo draugui Juan Aguire:

— Aš būsiu nužudytas, bet aš esu laimingas galėdamas mirti už savo tikėjimą. Mes susitiksimė Danguje.”

1875 m. rugs. 6 d., pirmą mėnesio penktadienį, kai Garcia Moreno po adoracijos

ėjo iš bažnyčios, buvo jis užpultas ir mir-
tinai sužeistas sukrito ant bažnyčios laip-
tų. Prieš mirtį jis dar įstengė pasakyti:

— Dievas niekada nemiršta.”

Tuo duodamas suprasti — mane gali-
te užmušti, bet Dievas, kuriam aš tarnau-
vau, gyvens amžinai ir aš gyvensiu Jame.

MIRTIS ATSKLEIDŽIA PASLAPTINGĄ UŽDANGĄ

— Chopino atsivertimas. — Prezidento
automobilis pas ligonį veža kunigą, o mi-
nisteris pasitinka.

Smarkus modernaus gyvenimo tempas,
patrauklūs žavėsiai, kuriuos kasdieną gy-
venimas mums siūlo, nekartą pavergia vi-
są mūsų dėmesį. Tik kai mirtis kaulėtais
savo pirštais pasibeldžia į duris, atsisklei-
džia uždanga ir atsiveria Amžinos Gyvatos
paslaptys. Taip buvo ne su vienu nemir-
tinguoju.

Pasaulinio garso muzikas, kompozitorius
Fridrichas Chopin pritapęs prie perdaug
laisvų pažiūrų kompanijos, užmiršo tuos
šventus jausmus, kuriuos motina jam ma-
žam širdin buvo įdiegusi. Kai komposito-
rius sunkiai susirgo, jį aplankė kunigas.
Priminė didžiąją pareigą — susitaikinti su
Dievu. Veltui, rodos, kalbėjo. Chopinas bu-
vo šaltas tam reikalui. Tada kunigas paė-
mė kryžių, padavė ligoniui į rankas ir tarė:

— Ar tu tiki, kaip tave motina išmokė? Tie žodžiai priminė kompozitoriui lamingas jaunystės dienas ir mielą motiną. Jis pradėjo verkti, kad buvo atšalęs nuo to, ką motina mokė branginti. Neilgai trūko, kad jis pakvietė kunigą išklaudyti išpažinties ir priėmęs priešmirtinius sakramentus dar pratarė:

— Dabar aš laimingas.

*

Prancūzų rašytojui Vjesanzui taip buvo įkyrėjęs beprasmis gyvenimas ir miestų trukšmas, kad jis ryžosi išvykti į Afrikos tyrus, į Sacharą ir ten nuošalume, ramybėje ieškoti tiesos. Paliegęs ir išvargęs grįžo jis po kiek laiko į Europą. Jo pirmas prašymas buvo:

— Pakvieskite man kunigą!

Mirė 1937 metais, iš jo ramaus veido galėjai ir liūdėsio valandoje išskaityti pasitenkinimą — jis jautėsi tiesą suradęs.

*

Vienas Prancūzijos senato pirmininkas, pagarsėjęs teisininkas Troglong sunkiai susirgęs pasikvietė kunigą, buvo aprūpintas sakramentais. Susirinkusiems pratarė:

— Daug skaitęs, daug studijavęs ir ilgai gyvenęs, prisiartinus mirties valandai, pamatai žmogus, kad tikroji tiesa yra katekizme.”

Prancūzija, ypač daugelis jos vadovybėje stovėjusių žmonių, buvo pagarsėję savo betikybiška dvasia. Tačiau įsidėmėtinas vienas įvykis iš tos šalies gyvenimo, atsitikęs 1935 m.: švietimo **ministeris Marcombe** vyko į ministerių posėdį Elisiejaus rūmuose. Prie rūmų slenksčio staiga jį ištiko apopleksijos smūgis. Apie tą patyręs pats respublikos prezidentas pasiuntė savo automobilį, kad parvežtų kunigą su paskutiniaisiais sakramentais. Iš artimiausios šv. Magdalenos parapijos buvo atvežtas kun. Mazais. Kunigą pasitiko ir prie mirštančio nuvedė minist. Ed. Herriot. Tas pats ministeris net patarnavo kunigui beteikiant paskutinį patepimą.

*

Ar nereikšminga, kad 1938 m., kai mirtinai susirgo prancūzų socialisto **Bliumo žmona**, jis ją nugabeno į privatinę katalikų vienuolių ligoninę, kur jo nuomone — sąžiningiausias gydymas ir rūpestingiausia priežiūra.

Naujosios pagonijos įkūrėjas gen. **Liu-dendorfas**, kai jį aplankė mirtina liga, taip pat persikėlė į katalikų vienuolių ligoninę, kur 1937m. ir numirė.

DIDIEJI LIETUVIAI

— Vysk. Valančiaus testamentas. —
Apie mirtį džiovininkų — Vaičiaičio ir Bi-
liūno.

Vienas iš labiausiai lietuvių tautai pasi-

tarnavusių žmonių, be abejo, yra vysk. M. Valančius. Dėl Lietuvos žmonių jis dirbo iki jėgos išseko, artinosi paskutinės Velykos jo gyvenime ir jis dar rusų valdžiai rašė:

— 'Pabaigęs 25 metus vyskupavimo, o 47 viešo tarnavimo ir sulaukęs 75 metų, aš dabar, suvargintas ilgo darbo, dažnai sunkiai sirgdamas, jaučiu nuolatinį mano fizinių jėgų mažėjimą ir todėl sunku man beatlikti mano vyskupiškas priedermes. Dėl ligos netekau balso ir negaliu net išeiti iš kambario, todėl pamaldų laikyti visai negaliu. Kadangi nuolat pasitaiko reikalo atlaikyti tas ar kitas pamaldas, man būtinai reikalingas pagalbininkas.'

Tačiau tas didysis lietuviškos liaudies prietelius taip ir nesulaukė, kad okupantai rusai leistų atvažiuoti jo prašomam pagelbininkui. Senelis Valančius mirė 1875 m. gegužės mėn. 17 d. Po jo mirties ant stalo rasta lyg testamentas — du jo atsišaukimai į žmones. Viename jis rašo:

— Kentėkite visa, ką daleis Viešpats; nerūgokite ir žinokite, jogiai sulauksite galdynės, kurioje praslinks persekiojimai ir vėl su džiaugsmu giedosite bažnyčiose žemaitiškai ir lietuviškai šventas giesmes... Norėčiau ir numiręs jums būti naudingas ir būsiu, jei skaitydami tą raštą, išlaikysite perspėjimus tame padėtus.'

Lietuvis rašytojas **Pranas Vaičaitis**, poetas, kuri džiova užsmaugė, bet kurio dainos tebėra gyvos, kartą atvažiavo į Šakius pas gydytoją. Tačiau pirma nuėjo į bažnyčią, atliko išpažintį ir tik tuomet pasuko pas gydytoją. Kai jautė, kad artinasi jo mirties valanda, klausėsi dvasiškų skaitymų, mirė žegnodamasis ir su Dievo žodžiais lūpose. Viename savo eilėraštyje poetas prisipažįsta, kad įsiziūrėjimas į nuostabiąją gamtą veda prie Kūrėjo:

Tąsyk nyksta abejonė
Apie Augštojo esybę,
Per kurio tiktai malonę
Zmogus gal pažint teisybę.

*

Kaip labai atjautė mūsų skurstančią liaudį rašytojas **J. Biliūnas!** Buvo laikas, kad jis buvo nutolęs nuo tikybos, bet kai žiauri džiova privertė jį giliau susimąstyti, perkainoti gyvenimo vertybes, kiti jausmai gimė jo širdyje. Apie rašytojo paskutines gyvenimo dienas p. J. Biliūnienė rašo:

— Ilgas gulėjimas lovoje atmainė jo dvasišką gyvenimą. Į galą savo gyvenimo pradėjo visai tikėti. Mirti nesibijojo, bet gyventi neišpasakytai troško. Tikėjime matė daug poezijos; džiaugėsi labai atgavęs tikėjimą. Nekartą kalbėdavo: "Gerai, kad aš nieko savo gyvenime neatkalbinėjau nuo

tikėjimo; tikėjimas žmogaus nekvailina...” Rengėsi išpažinti atlikti pas vieną asketą kunigą. Evangelija nuolat buvo prie jo lovos, skaitydavo dažnai ir gėrėdavo, kad tiek daug paezijos, doros... Nuo atvažiavimo į Zakopanus, pradėjo mąstyti apie tikėjimą. Juo tolyn, juo labyn brido į tuos jausmus. Sakydavo: “Dieve mano, kad nors ilgiaus pagyventi: bent parašyčiau daugiau... Gyvensiu taip, kaip mano sąžinė sako, o jeigu kas nori, tegul juokias iš manęs.”

Iš to džiovininko krūtinės kiek laiko prieš mirtį prasiveržė prisipažinimas:

— Gulėdamas, Mamyt, ilgą laiką patale, daug skaitau ir misliju. Ir persitikrinau, kad brangiausias daiktas žmogui tai tikėjimas.”

Kiek daug Lietuvai pasitarnavo, kiek daug dėl to kančių pakėlė arkiv. **Jurgis Matulevičius**. Įspūdinga ir pamokinanti jo mirtis. Dirbo iki paskutinei valandai. Naktis šaukiamas gydytojas. Skubi operacija. Priima Viatiką. Slaugančiai sesutei prataria:

— Bus gana, keliausiu amžinybėn. Ateina prie jo vienas tėvelis marijonas. Prašomas, Ekscelencija laimina vienuoliją dėdamas rankas ant atėjusio galvos, darydamas kryžių ant jo kaktos ir tardamas:

— Rikiuokitės, pasišvęskite. Rikiuokitės ir pasišvęskite.

Ligoniuui suteikiamas paskutinis patepimas. Net ir prieš mirtį Ekscelencija save užmiršęs prataria paskutinį sakramentą suteikusiam kunigui.

— Dabar gali eiti namo. Pasilsėk... Pats ligonis pradeda kalbėti kažkokios psalmės žodžius. Sudeda rankas, pusračiu atskiria — laimina. Tai buvo jo paskutinis palaiminimas.

Vėl ligonis pažvelgia į šalia jo stovinčią slaugę, paklausia jos vardo ir prataria: — Klapkis ir kalbėk su manimi.

Sesuo atsiklaupia, kartoja žodžius, kuriuos taria mirstančios lūpos:

— Aš Viešpaties tarnaitė į Aukščiausiojo rankas sudedu tris paprastuosius įžadus...”

Ark. Matulevičius po to užgeso 1927 m. sausio 27 d. ryto 3 val. 45 m.

KAIP MIRĖ ŠVENTIEJI

— Asyžiaus vargdienis. — Kaip mirė šv. Teresėlė.

Vargu ar kuris kitas žemės sūnus turėjo tiek įtakos į dvasinį žmonijos atsinaujinimą, kaip Asyžiaus vargdienis — šv. **Pranciškus**. Jisai, kai pajuto, kad jau artinasi jo gyvenimo vakaras, paprašė, kad jį ant neštuvų pasidėję nuneštų į švč. Marijos

Parcijunkulos bažnytēļ. “Jis norējo savo žemišką gyvenimą ten pabaigti, kur jo sie- la buvo gavusi naują gyvenimo šviesą, kur įvyko jo posūkis šventųjų kelias,” — taip rašo jo biografas (gyvenimo aprašytojas). Kai nešėjai atējo iki pusiaukelēs, šventa- sis liepē sustoti, pakēlē akis į savo gim- tajį miestą Asyžių ir sukaupęs savo pas- kutines jēgas taip su juo atsisveikino:

— Viešpatie, Jēzau Kristau, atsiminki tą savo perdaug gausų gailestingumą, kurį man parodei ir duok, kad visada čia būtų buveinė tų, kurie Tave pažįsta ir kurie Ta- vo vardą garbins amžinai”.

Ir mirties valandoje šventasis ne tik pri- siminė Kūrējā, bet ir gražiąją gamtą gie- dodamas taip gražų himną saulei, atsis- veikindamas su numylėtasis kalnais.

*

Šv. Bernardas ir labai sirgdamas, jaus- damas, kad jau mirtis priartējo, kasdien laikē Mišias. Savo broliams vienuoliams jis kalbējo:

— Geriausias būdas gerai numirti yra save drauge su Jēzumi aukoti ant švento altoriaus.

Broliai vienuoliai gi ēmē su ašaromis melsti, kad Dievas gražintų jų mylimam tē- vui sveikatą. Kažkaip šv. Bernardas ēmē atsigauti. Sužinojęs apie maldas, jis susi- rūpinęs kalbējo:

— O mano vaikai, kam jūs mane norite iš mirties išplėšti? Kam jūs dar norite ant žemės palaikyti tokį menką žmogų, kokiuo aš esu? Jūsų maldos mane sulaiko nuo to, ko aš taip seniai ilgiuosi. **O, aš jūsų prašau, mano vaikai, nekliudykite man mirti, kad aš galėčiau eiti pas mano Dievą.**”

Tie gi verkdami kalbėjo:

— Mielasai tėve, pasigailėki savo vaikų, kuriuos maitinai šventais patarimais! Kas bus su mumis, jei mus apleisi.

Ligi širdies gelmių sujaudintas šventasis Dievo tarnas su ašarotomis akimis pratarė:

— Aš jau nežinau, kaip man laikytis — pasiduodant dvasinių vaikų meilei liktis čia, ar skubėti pas Dievą, kurį myliu.”

Tai buvo jo paskutiniai žodžiai.

Kai didysis labdarys **Klemensas Hofbaueris** buvo parblokštas į mirties guolį, laikrodinis numušė dvyliką ir varpai suskambėjo kviesdami kalbėti Viešpaties Angelas. Stovintieji aplink mirštantįjį buvo taip susirūpinę ligoniu, kad net nei neišgirdo varpų šauksmo. Tačiau šventasis ligonis išgirdo ir paskutinį kartą pakvietė savuosius melstis. Kai jie pasimeldę pakilo nuo grindų ir prisiartino prie ligonio lovos, šventasis buvo jau ramiai užmigęs amžinu miegu.

Mažasis Karmelio žiedelis — šv. **Teresėlė Kūdikėlio Jėzaus** — susirgo paskutine savo liga; atėjusi jos apžiūrėti slaugytoja atrado ją su sunertomis maldai rankomis.

— Ką jūs darote? Juk turite stengtis užmigti!

— Aš negaliu, dėl to meldžiuosi.

— Ką gi jūs sakote Jėzui?

— Nieko nesakau. Aš myliu jį, daugiau nieko.

Kai šv. Teresėlė mirė, jos žvilgsnis buvo pakeltas prie krucifikso. Ji dar įstengė ištart:

— O, aš myliu Jį! Mano Dieve, aš... myliu... Tave!...”

Prisiminus tas paskutines didžiųjų žmonių valandas, kažkaip mumyse sustiprėja tikėjimas į gyvenimą, kurs tęsiasi toliau už juodų mirties velionų, kurs amžiais nesibaigia.

Mes girdime liūdnius vargonų balsus ir motinų raudas atsisveikinant su gulinčiais ant katafalia numylėtais asmenimis, bet drauge mes prisimename, kad išgirsime ir džiaugsmingą angelo trimitą, kurs amžių pabaigoje įpūs gyvybę į dulkėsna pavirtusias širdis.

Mes šluostome ašaras prie mylimųjų kapo, bet drauge mūs veidą nušviečia vilties spindulys, kad pasimatysime Danguje ir tada jau niekas, o niekas mūsų nebeiškirs.